
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte september 2021

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-294/20: GE Auto Service Leasing** (eelotsus – maksutagastuse õigust tõendavate dokumentide esitamine)
- **C-213/19: (kohtujuristi ettepanek – omavahendite liidu eelarve jaoks kättesaadavaks tegemise kohustus)**

Olulisemad EL Kohtu lahendid ja kohtujuristi ettepanekud:

- **C-262/21PPU: A** (eelotsus – mõiste „lapse ebaseaduslik äraviimine või kinnihoidmine“)
- **C-180/20: komisjon vs. nõukogu** (kohtuotsus – EL nõukogu otsused seisukoha kohta, mis võetakse liidu nimel)
- **C-930/19: Belgia riik** (eelotsus – liidu kodanike pereliikmete elamisõigus)
- **C-741/19: République de Moldavie** (eelotsus – investeringu mõiste energiahartas)
- **C-350/20: INPS** (eelotsus – ühtse loaga töötajate õigused)
- **C-783/19: Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne** (eelotsus – päritolunimetuste kaitse)
- **C-107/19: Dopravní podnik hl. m. Prahy** (eelotsus – mõisted „tööaeg“ ja „puhkeaeg“)
- **C-410/19: The Software Incubator** (eelotsus – mõiste „kaupade müük“)
- **C-285/20: Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen** (eelotsus – töötushüvitis)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-294/20: GE Auto Service Leasing (eelotsus – maksutagastuse õigust tõendavate dokumentide esitamine)

Euroopa Kohtu otsus, 9. septembril 2021

Saksamaa ettevõtte GE Auto Service Leasing esitas taotlused sisendkäibemaksu tagastamiseks. Hispaania maksuamet palus ettevõttel esitada vajalikud dokumendid. Ettevõtja avaldas kavatsust need esitada, kuid märkis, et kuna ta pole resident, siis on tal nõutud dokumentide esitamisega raskusi. Hispaania maksuamet tegi 11 kuud hiljem otsuse, milles keeldus käibemaksu tagastamisest. Keeldumise aluseks oli asjaolu, et taotleja ei esitanud dokumente. Ettevõtte vaidlustas keeldumise otsused, kuid vaidemenetluses ei täitnud ta jällegi uusi teabetaotlusi ega esitanud vajalikke tõendeid käibemaksu tagastamiseks, mistõttu jäeti vaie rahuldamata. Ettevõtja pöördus kohtusse. Hispaania kohtul tekkis küsimus, kas kaheksanda käibemaksudirektiiviga (78/1072/EMÜ) on vastuolus käibemaksu tagastamise taotluse rahuldamata jätmine, kui maksukohustuslane ei esita ettenähtud tähtaja jooksul maksuhaldurile viimase palvel kõiki dokumente ja teavet, isegi kui ta esitab need dokumendid ja teabe omal algatusel kohtumenetluses, mille ese on sellest tagastamisest keeldumise otsus. Lisaks kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas ettevõtja sellist käitumist saab pidada õiguse kuritarvitamiseks.

Kõigepealt meenutas Euroopa Kohus, et nii õigus tagastamisele kui ka mahaarvamise õigus on ühise käibemaksusüsteemi aluspõhimõte, mille eesmärk on vabastada ettevõtja täielikult kogu tema majandustegevuses tasumisele kuuluvast või tasutud käibemaksust. Seda õigust ei tohi põhimõtteliselt piirata. Sisendkäibemaksu mahaarvamise või tagasisaamise õigus antakse siis, kui sisulised nõuded on täidetud, isegi kui maksukohustuslane on jätnud mõne vorminõude täitmata. Samas põhikohtuasi ei puuduta vorminõuete rikkumist, vaid aega, millal tõendid võib esitada. Selle kohta leidis kohus, et **käibemaksu tagastamise õiguse andmisest võib keelduda, kui maksukohustuslane ei esita ilma mõistliku põhjendusega ja vaatamata talle saadetud teabenõuetele enne maksuhalduri otsuse tegemist dokumente, mis tõendavad tagastamise sisuliste tingimuste täidetust**. Siiski ei takista käibemaksudirektiivi sätteid liikmesriikidel lubada nende tõendite esitamist pärast seda otsust.

Kohus lisas, et **eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kontrollima, kas sellise otsuse tegemisel on järgitud võrdvärsuse ja tõhususe põhimõtet**. Võrdvärsuse põhimõtte nõuab, et kaheksanda käibemaksudirektiivi alusel käibemaksu tagastamist reguleerivad riigisisised menetlusnormid ei oleks ebasoodsamad kui need, mis reguleerivad riigisisese õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi. Tõhususe põhimõtte kohta märkis kohus, et õigus esitada enammakstud käibemaksu tagastamise taotlus piiramatul ajajooksul läheks vastuollu õiguskindluse põhimõttega, mis nõuab, et maksukohustuslase olukorda seoses tema õiguste ja kohustusega maksuhalduri ees ei saaks lõputult vaidluse alla seada.

Mis puudutab seda, kas sellist tegevust saab pidada õiguse kuritarvitamiseks, märkis kohus, et lihtsalt asjaolu, et maksukohustuslane esitab dokumendid ja teabe, mis tõendavad, et sisulised käibemaksu

tagasisaamise tingimused on täidetud, alles pärast seda, kui pädev asutus on teinud tagastamisest keeldumise otsuse, ei saa iseenesest pidada õiguse kuritarvituseks.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-213/19: (kohtujuristi ettepanek – omavahendite liidu eelarve jaoks kättesaadavaks tegemise kohustus)

Kohtujuristi ettepanek, 9. septembril 2021

Euroopa Komisjon esitas Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendkuningriigi vastu liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, põhjendades seda sellega, et viimane ei teinud Hiinast pärit teatavate tekstiilitoodete ja jalatsite importimisega seoses tollimaksude kohta õigeid arvestuskandeid ega teinud nõuetekohaselt kättesaadavaks traditsioonilisi omavahendeid ega käibemaksu-omavahendeid. Komisjon tugines ka asjaolule, et Ühendkuningriik ei esitanud kogu teavet, mida komisjon nõudis selleks, et kindlaks teha laekumata jäänud traditsiooniliste omavahendite maht. Komisjoni hinnangul rikkus Ühendkuningriik seeläbi kohustusi, mis tulenevad ELL artikli 4 lõikest 3, kus on sätestatud lojaalse koostöö põhimõtte ning tervest reast teisese õiguse sätetest, mis puudutavad liidu tolliõigust, traditsioonilisi omavahendeid ja käibemaksu.

Kohtujurist analüüsis esmalt Ühendkuningriigi poolsete meetmete tõhusust ning tollimaksusummade arvestuskannete õigsust. Kohtujurist tõdes, et ELTL artikli 325 ja tollivaldkonna teisese õiguse sätete tähenduses **ei saa rikkumise perioodil Ühendkuningriigi poolt võetuid meetmeid käsitleda tõhusate meetmetena, sest Ühendkuningriik jättis tegemata riskianalüüsil põhineva tollikontrolli, ei teostanud kaupade üle kontrolli enne nende vabastamist ega nõudnud tagatise esitamist enne nende kaupade ringlusesse laskmist.** Liidu tolliõiguse kohaldamise eest hoolitsemine on liikmesriigi ülesanne, mis tähendab, et liikmesriik vastutab kohaste tollikontrollide tegemise ning liidu finantshuvide tõhusa kaitsmise eest. Kohtujurist leidis, et Ühendkuningriik rikkus liidu finantshuvide kaitse ja pettusevastase võitlusega seotud üldisi kohustusi, kuna rikkumise perioodil ei võtnud Ühendkuningriik meetmeid liidu finantshuvide kaitseks ning ei teostanud teatud Hiinast pärit tekstiilitoodete ja jalatsite importimisega seotud tollimaksusummade osas õigeid arvestuskandeid.

Seejärel analüüsis kohtujurist traditsiooniliste omavahenditega seotud rikkumist. Kohtujurist mõõnis, et liikmesriigil lasuvate liidu finantshuvide kaitse ja pettuste vastu võitlemise ning riskianalüüsil põhineva tollikontrolli tegemise ja tagatise esitamise nõudmise kohustuste rikkumisega kaasneb ka liidu eelarve jaoks kättesaadavaks tegemisele kuuluvate traditsiooniliste omavahendite väärarvestus ja nende kindlaks määramata jätmine ning liidule kättesaadavaks tegemata jätmine ajal, mil need oleks tulnud kättesaadavaks teha. Üldreeglina on liikmesriigile ette heidetaval liidu tolliõiguse rikkumisel otsene seos selle tagajärjel liidu eelarvesse traditsiooniliste omavahendite laekumata jäämisega. Kohtujurist oli seisukohal, et **maksetealise tühistamise ning nendega seotud summade kättesaadavaks tegemata jätmise tõttu jäid traditsioonilised omavahendid liidu eelarvesse laekumata.** Teatud tingimustel on liikmesriigid vabastatud kindlaksmääratud nõuetele vastavate summade komisjoni käsutusse andmise kohustusest: kui neid ei ole võimalik sisse nõuda, kas

vääramatu jõu tõttu või kui selgub, et nende sissenõudmine on liikmesriikidest mittesõltuval põhjustel muutunud võimatuks. Neid tingimusi tuleb aga tõlgendada kitsalt. Käesoleval juhul tuleb maksuteatiste tühistamist käsitada haldusveana, mis ei ole liikmesriigist mittesõltuv asjaolu.

Mis puudutab traditsiooniliste omavahendite mahu hindamist, siis pärast seda, kui liikmesriik on lubanud kaubad liidu tolliterritooriumil vabasse ringlusesse, ei ole objektiivselt enam võimalik neid kaupu tollikontrolli eesmärgil tagasi kutsuda. Seega ei ole ühtki otsest tõendit, mis võimaldaks kaupade kogust või tolliväärtust tõendada. Kohtujuristi hinnangul ei võimalda komisjoni poolt hagiavalduses esitatud argumendid Euroopa Kohtul võtta kindlat seisukohta laekumata jäänud omavahendite täpse mahu osas. Kohtujurist leidis seega, et **Ühendkuningriik on rikkunud traditsioonilisi omavahendeid puudutavaid sätteid, kuid komisjoni taotlus traditsiooniliste omavahendite summa kindlaksmääramiseks tuleb rahuldamata jätta, sest komisjon ei tõendanud hagi toodud summade õigsust.**

Kohtujuristi ettepanek ei ole kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#)

Olulisemad EL Kohtu lahendid ja kohtujuristi ettepanekud:

C-262/21 PPU: A (eelotsus – mõiste „lapse ebaseaduslik äraviimine või kinnihoidmine“)

Euroopa Kohtu otsus, 2. augustil 2021

Kolmanda riigi kodanikud A ja B, kes olid elanud Soomes, asusid elama Rootsi, kus neil sündis ka laps. Lapse harilik viibimiskoht oli niisiis Rootsis ja tema kahel vanemal oli tema suhtes ühine hooldusõigus. Kuna isa oli ema ja lapse suhtes vägivaldne ja abielu lahutati, otsustas pädev Rootsi ametiasutus anda nad üle Soomele. Isa esitas Helsingi apellatsioonikohtule kaebuse, milles palus anda korralduse tuua laps viivitatamatult tagasi Rootsi. Kuna Helsingi apellatsioonikohus jättis selle kaebuse rahuldamata, esitas isa kaebuse eelotsust taotlenud Soome kõrgeimale kohtule.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus sisuliselt selgitada, kas määrust 2201/2003 (Brüsseli IIa määrus) tuleb tõlgendada nii, et ebaseaduslik äraviimine või kinnihoidmine võib seisneda olukorras, kus üks vanematest ilma teise vanema nõusolekuta peab viima oma lapse tema hariliku viibimiskoha liikmesriigist teise liikmesriiki, et täita esimese liikmesriigi poolt määruse 604/2013 (Dublini III määrus) alusel tehtud üleandmisotsust, ning seejärel jääma teise liikmesriiki pärast seda, kui see üleandmisotsus on tühistatud, ilma et esimese liikmesriigi ametiasutused oleksid sealjuures otsustanud üleantud isikud tagasi võtta või lubada neil riigis viibida.

Olles tuvastanud, et Brüsseli IIa määrus on kohaldatav, märkis Euroopa Kohus, et lapse äraviimise või kinnihoidmise ebaseaduslikuks kvalifitseerimiseks peavad olema täidetud kaks tingimust: ühelt poolt peab esinema selle liikmesriigi õiguse alusel saadud isikuhooldusõiguse rikkumine, kus oli lapse harilik viibimiskoht, mistõttu tuleb kindlaks teha lapse äraviimise eelne harilik viibimiskoht, ja teiselt poolt isikuhooldusõiguse tegelik teostamine või selle eeldatav teostamine juhul, kui ebaseaduslikku äraviimist või kinnihoidmist ei oleks toimunud. **Euroopa Kohus leidis, et olukorda, kus üks vanematest, kellel on oma lapse suhtes hooldusõigus, peab ilma teise vanema nõusolekuta viima oma lapse tema hariliku viibimiskoha liikmesriigist teise liikmesriiki, et täita esimese liikmesriigi poolt Dublini III määruse alusel tehtud üleandmisotsust, ning seejärel jääma teise liikmesriiki, ei saa pidada ebaseaduslikuks äraviimiseks või kinnihoidmiseks.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-180/20: komisjon vs. nõukogu (kohtuotsus – EL nõukogu otsused seisukoha kohta, mis võetakse liidu nimel)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 2. september 2021

Euroopa Komisjon esitas hagiavalduse, milles palus kahe nõukogu otsuse tühistamist, mis on tehtud Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta. Euroopa Liidu ning nende liikmesriikide ja Armeenia Vabariigi vaheline ulatuslik ja laiendatud partnerlusleping (edaspidi „leping“) näeb ette partnerlusnõukogu ja partnerluskomitee moodustamise, samuti võimaluse eriotstarbeliste allkomiteede moodustamiseks ning võimaluse muude organite moodustamiseks. Komisjon tegi ettepaneku võtta vastu nõukogu otsus seisukoha kohta, mis võetakse liidu nimel lepingu alusel loodud partnerlusnõukogus, mis põhines mh ELL artiklil 37. Komisjon otsustas oma muudetud ettepanekust välja jätta viite ELL artiklile 37. Nõukogu otsustas ettepaneku jagada kaheks eraldiseisvaks otsuseks, millest esimese otsuse eesmärk oli tagada lepingu kohaldamine transpordi, kaubanduse ja arengu valdkonnas. Teise otsuse eesmärk oli tagada lepingu II jaotise kohaldamine, mis käsitles koostööd välis- ja julgeolekupoliitika (edaspidi „ÜVJP“) valdkonnas ning mille õiguslikuks aluseks oli ELL artikkel 37. Komisjoni hinnangul oli väärt kasutada teise otsuse õigusliku alusena ELL artiklit 37 ning õigusvastane oli ka see, et õigusakt, mis käsitleb lepinguga loodud partnerlusnõukogus liidu nimel võetavat seisukohta, jagati nõukogu poolt kaheks eraldi otsuseks.

Euroopa Kohus märkis, et ELTL artikli 218 lõike 8 kohaselt teeb nõukogu üldjuhul otsuseid kvalifitseeritud hääleteenamusega ja ainult teises lõigus ettenähtud juhtudel teeb otsuse ühehäälselt. Seega kohaldamisele kuuluv hääletamisreegel tuleb igal konkreetsel juhul kindlaks määrata vastavalt sellele, kas see kuulub ELTL artikli 218 lõike 8 teises lõigus ette nähtud juhtude hulka või mitte. Kohus mõõnis, et materiaalõigusliku aluse valik peab lähtuma objektiivsetest asjaoludest, mida on võimalik kohtulikult kontrollida ning nende asjaolude hulka peavad kuuluma konkreetse õigusakti eesmärk ja sisu. Kohus selgitas, et õigusaktil peab olema vaid üks õiguslik alus, mis tuleneb eesmärgist või valdkonnast, ning aluseks võetakse see eesmärk või valdkond, mis on peamine või ülekaalukas.

Kohus täheldas, et lepingu peamine eesmärk on luua koostööraamistik transpordi, kaubanduse ja arengu valdkonnas. Kuigi mõned toodud eesmärkidest võivad mingil määral olla seotud ÜVJPga, ei ole nende konkreetsete eesmärkide loetelu seotud ühegi tegevuskavaga ega koostöö konkreetsete üksikasjadega, millele tuginedes saaks täie kindlusega öelda, et ÜVJP on kaubanduse ja arengukoostööga seotud aspektide kõrval üks selle lepingu eraldiseisvatest osadest. Seega leidis kohus, et **kuigi leping on teataval määral seotud ÜVJPga, ei ole sellised lepingu sätted või kavatsuste deklaratsioonid piisavad, et moodustada lepingu eraldi osa**. Kohus tõi välja, et ei ole õigustatud see, et teise otsuse vastuvõtmiseks kasutati materiaalõigusliku alusena ELL artiklit 37 ning menetlusõigusliku alusena ELTL artikli 218 lõike 8 teist lõiku ning kohtu **hinnangul ei ole õigustatud, et õigusakt, mis käsitleb lepinguga loodud partnerlusnõukogus liidu nimel võetavat seisukohta, jagati nõukogu poolt kahte eraldi otsuseks**. Euroopa Kohus tühistas mõlemad nõukogu otsused, kuid jättis õiguskindluse huvides otsuste tagajärjed kehtima, kuni kohtuotsusega kooskõlas oleva nõukogu otsuse vastu võtmiseni.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#)

C-930/19: Belgia riik (eelotsus – liidu kodanike pereliikmete elamisõigus)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 2. septembril 2021

Kaebaja X on kolmanda riigi kodanik, kes asus elama oma Prantsuse kodanikust abikaasa juurde Belgiasse. Pärast viieaastast abielu oli kaebaja koduvägivalla tõttu sunnitud abikaasast lahku kolima. Belgia lõpetas kaebaja elamisõiguse põhjendusel, et kaebaja ei ole esitanud tõendeid, et tal on toimetulekuks piisavalt elatusvahendeid. Selle otsuse aluseks oli Belgia seaduse säte, mis võttis üle direktiivi 2004/38 (EL kodanike ja nende pereliikmete õigus liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil) artikli 13 lõike 2. See direktiivi säte näeb ette, et abielu kestel koduvägivalla ohvriks langenud kolmanda riigi kodanikud ei kaota elamisõigust tingimusel, et neil on piisavalt vahendeid ja liikmesriigi üldine ravikindlustus.

Eelotsusetaotluse esitanud Belgia kohus küsis, kas direktiivi 2004/38 artikli 13 lõike 2 on vastuolus põhiõiguste harta artiklitega 20 (võrdsus seaduse ees) ja 21 (diskrimineerimiskeeld), sest kehtestab nimetatud tingimuse. Eelotsusetaotluse küsimus oli ajendatud asjaolust, et direktiivi 2003/86 (perekonna taasühinemise õiguste kohta) artikli 15 lõikes 3, mis annab kolmanda riigi kodanikuga taasühinemise õigust kasutanud kolmanda riigi kodanikule samasuguste asjaolude korral võimaluse elamisõiguse säilimiseks, ei ole niisugust tingimust kehtestatud.

Euroopa Kohus selgitas esmalt, et käesoleval juhtumil tuleb direktiivi sätte kehtivust kontrollida lähtuvalt harta artiklist 20. Seevastu harta artikkel 21 ei ole asjakohane, sest see kohaldub olukorras, kus ühe liikmesriigi kodanikku koheldakse teise liikmesriigi kodanikega võrreldes diskrimineerivalt.

Seejärel selgitas Euroopa Kohus, et kuigi direktiivi 2004/38 artikli 13 lõikel 2 ja direktiivi 2003/86 artikli 15 lõikel 3 on **ühine eesmärk kaitsta koduvägivalla ohvriks langenud pereliikmeid, kuuluvad nende direktiividega kehtestatud korrad erinevatesse valdkondadesse, mille põhimõtted, esemed ja eesmärgid on samuti erinevad**. Direktiiviga 2004/38 tugevdatakse liidu kodanike individuaalset põhiõigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil. Direktiivi 2003/86 eesmärk on aga hõlbustada kolmandate riikide kodanike lõimumist liikmesriikides, võimaldades pereelu tänu perekonna taasühinemisele. Lisaks on nendes direktiivides kehtestatud tingimuste kohaldamisel liikmesriikidele antud erinev kaalutusõigus.

Eelnevast tulenevalt leidis Euroopa Kohus, et **liidu kodaniku kolmanda riigi kodanikust abikaasa ja kolmanda riigi kodaniku kolmanda riigi kodanikust abikaasa, kes on mõlemad kannatanud koduvägivalla all ning soovivad elamisõiguse säilitamist, ei ole sarnases olukorras, mistõttu ei saa kohaldada võrdse kohtlemise põhimõtet, mille järgimise tagab liidu õigus ja eeskätt harta artikkel 20**. Seega jõudis kohus järeldusele, et direktiivi 2004/38 artikli 13 lõike 2 on harta artiklit 20 arvestades kehtiv.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-741/19: République de Moldavie (eelotsus – investeringu mõiste energiahartas)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 2. septembril 2021

Ukraina äriühing Energoalians omandas nõude Moldova avaliku elektrienergia ettevõtte Moldtranselectro vastu. Kuna Energoalians leidis, et Moldova on rikkunud energiaharta lepinguga võetud kohustusi, taotles Energoalians selles lepingus ette nähtud vahekohtumenetluse algatamist. Pariisis moodustatud *ad hoc* vahekohus leidis, et Moldova oli rikkunud oma rahvusvahelisi kohustusi, ja mõistis temalt energiaharta lepingu alusel Energoaliansi kasuks välja rahasumma. Moldova esitas Prantsusmaal vahekohtuotsuse peale tühistamishagi, väites et Energoaliansi omandatud nõue ei olnud investering energiaharta tähenduses. Moldova lisas, et vahekohtumenetlus on ette nähtud ainult energiaharta lepingu III osas, mis käsitleb investeringuid. Neil asjaoludel küsis Prantsuse kohus eelotsusetaotluses, kas elektrienergia müügilepingust tulenev nõue, millega ei ole seotud mingit investeerija sissemakset vastuvõtvast riigis, võib kujutada endast investeringut energiaharta lepingu tähenduses.

Euroopa Kohus selgitas esmalt, et nõukogu poolt ELTL artiklite 217 ja 218 alusel sõlmitud lepingu sätted moodustavad liidu õiguskorra lahutamatu osa ning et selle õiguskorra raames on Euroopa Kohus pädev tegema eelotsuseid lepingu tõlgendamise kohta. Euroopa Kohus lisas, et kui **rahvusvahelise lepingu sätet võib kohaldada nii liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvate olukordade kui ka selle õiguse kohaldamisalast välja jäävate olukordade suhtes, on liidul teatav huvi, et see säte saaks edaspidiste erinevate tõlgenduste vältimiseks ühtse tõlgenduse.** Seetõttu leidis Euroopa Kohus, et on pädev küsimusele vastama, hoolimata sellest, et vaidlus on tekkinud ühe kolmanda riigi äriühingu ja teise kolmanda riigi vahel.

Euroopa Kohus selgitas seejärel, et eelotsusetaotluses esitatud küsimusele vastamiseks tuleb kontrollida, kas elektrivarustuslepingust tulenev nõue kuulub mõiste investering alla ning kas selline investering on seotud majandustegevusega energiasektoris. Euroopa Kohus leidis, et Energoaliansi õigusjärglast võib pidada investoriks, kellel on otseselt omand elektrivarustuslepingust tuleneva nõude vormis. Siiski puudutas nõude aluseks olnud lepinguline suhe üksnes elektrienergia tarnet, kuna seda elektrienergiat tootsid Ukraina ettevõtjad, kes piirdusid selle müügiga. Seetõttu leidis Euroopa Kohus, et **selline tarneleping ei saa iseenesest olla investering energiaharta lepingu tähenduses.** Euroopa Kohus lisas, et energiaharta lepingus ette nähtud vahekohtumenetlust kohaldatakse vaidlustele, mis puudutavad selliste kohustuste väidetavat rikkumist, mis tulenevad lepingu III osast, mis käsitleb investeringute edendamist ja kaitset, mitte kaubandust reguleeriva II osa alusel tekkinud kohustuste rikkumist. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et **põhikohtuasjas käsitletav nõue ei ole investering energiaharta lepingu tähenduses.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-350/20: INPS (eelotsus – ühtse loaga töötajate õigused)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 2. septembril 2021

Kaebajad elasid seaduslikult Itaalias ja neil oli direktiivis 2011/98 (kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta) ette nähtud ühtne töölouba. Itaalia sotsiaalkindlustusamet keeldus neile sünnitoetuse maksmisest põhjusel, et neil ei ole pikaajalise elaniku staatust. Eelotsusetaotluse esitanud Itaalia kohus soovis sisuliselt teada, kas direktiiviga 2011/98 on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis välistavad sünnitoetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse maksmise kolmandate riikide kodanikele, kellel on ühtne luba direktiivi tähenduses.

Euroopa Kohus selgitas, et kuna direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punkt e viitab määrusele nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta), siis tuleb eelotsusetaotluses esitatud küsimusele vastamiseks analüüsida, kas sünnitoetus ning rasedus- ja sünnitustoetus kujutavad endast selles määruses loetletud sotsiaalkindlustusliikide hulka kuuluvaid hüvitisi. Euroopa Kohus tuletas meelde, et hüvitist saab pidada sotsiaalkindlustushüvitiseks, **kui seda antakse hüvitiesaajatele seaduses määratletud olukorra alusel, isiku vajadusi individuaalselt ja kaalutusõiguse alusel hindamata, ning kui see on seotud ühega riskidest, mis on määruses nr 883/2004 loetletud.**

Analüüsides põhikohtuasjas esinenud asjaolude vastavust nendele tingimustele, jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et nii sünnitoetus kui ka rasedus- ja sünnitustoetus kuuluvad nende määruses nr 883/2004 loetletud sotsiaalkindlustusliikide hulka, mille puhul põhikohtuasja kaebajatest kolmandate riikide kodanikel on direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punktis e ette nähtud õigus võrdsele kohtlemisele. Seega leidis Euroopa Kohus, et **direktiiviga 2011/98 on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis välistavad sünnitoetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse maksmise kolmandate riikide kodanikele, kellel on ühtne luba direktiivi tähenduses.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-783/19: Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (eelotsus – päritolunimetuste kaitse)

Euroopa Kohtu otsus, 9. septembril 2021

Põhikohtuasja vastustajal GB-1 on Hispaanias suupistebaarid ja ta kasutab nende tähistamiseks ning reklaamimiseks sotsiaalvõrgustikes ja reklaamvoldikutes tähist CHAMPANILLO koos kahe kokkulöödud vahuveinipokaali kujutisega. Kuna Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne leidis, et selle tegevusega rikutakse kaitstud päritolunimetust „Champagne“, pöördus ta eelotsuse taotluse esitanud Hispaania kohtusse nõudega kohustada GBd lõpetama tähise CHAMPANILLO

kasutamine, võtma turult ja internetist tagasi kõik sildid, reklaam- või äridokumendid, kus on nimetatud tähist kujutatud, ning kustutama domeeninime „champanillo.es“. Hispaania kohtul tekkis asja lahendamises küsimus, kas määruse 510/2006 (geograafiliste tähistete ja päritolunimetuste kaitse kohta) ja määruse 1308/2013 (põllumajandustoodete ühise turukorralduse kehtestamise kohta) sätted kaitsevad kaitstud päritolunimetusi mitte üksnes tooteid, vaid ka teenuseid tähistavate tähistete äritegevuses kasutamise vastu.

Tuletades kõigepealt meelde, et liidu õigusnormi tõlgendamisel tuleb arvesse võtta nii selle sõnastust kui ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärgi, mille osa säte on, märkis Euroopa Kohus, et käsitletavas sättes on sõnaselgelt ette nähtud, et kaitstud päritolunimetusi kaitstakse mis tahes väärkasutuse, imiteerimise või seoste tekitamise eest ka siis, kui toote „või teenuse“ tegelik päritolu on näidatud. Sellest järeldub, et kuigi kaitstud päritolunimetust võib kohaldada üksnes toodetele, hõlmab selle nimetusega kaasnev kaitse selle mis tahes kasutamist toodete või teenuste vormis. Sellist tõlgendust kinnitavad Euroopa Kohtu hinnangul ka asjaomase sätte kontekst ja selle õigusakti eesmärk, mille osa see säte on. **Seega järeldas Euroopa Kohus, et määrusega 1308/2013 kaitstakse kaitstud päritolunimetust nii toodete kui ka teenustega seotud tegevuste eest.**

Seejärel käsitles Euroopa Kohus küsimust, mis puudutab määruses 1308/2013 nimetatud „seoste tekitamist“ kaitstud päritolunimetusega toote ja vaidlusaluse tähistega hõlmatud toote või teenuse vahel. Täpsemalt selgitas ta seda, kas sel puhul on ühelt poolt eeltingimusena nõutav, et kaitstud päritolunimetusega toode ja vaidlusaluse tähistega hõlmatud toode või teenus oleksid identsed või sarnased, ning kas teiselt poolt tuleb kasutada objektiivseid tegureid, et teha kindlaks mõju keskmisele tarbijale. Euroopa Kohus tõi esile, et mõiste „seoste tekitamine“ sisustamisel on otsustav kriteerium see, kas tarbijal tekib vaidlusaluse nimetusega seoses otse kujutus kaubast, mida kaitstud päritolunimetuse hõlmab. Selleks tuleb vajadusel arvesse võtta kaitstud päritolunimetuse ühe osa sisaldumist vaidlusaluses nimetuses, nimetuse ja kaitstud päritolunimetuse foneetilist ja/või visuaalset sarnasust või nimetuse ja päritolunimetuse kontseptuaalset sarnasust. Lisaks tuleb sellise seose tekitamise olemasolu hindamise raames lähtuda piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepaneliku ja aruka keskmise Euroopa tarbija arusaamast. Sellest tulenevalt järeldas Euroopa Kohus, et **mõiste „seoste tekitamine“ määruse 1308/2013 tähenduses ei nõua seda, et kaitstud päritolunimetusega hõlmatud toode ja vaidlustatud nimetusega hõlmatud toode või teenus on identsed või sarnased, kuid peab olema tõendatud, et toote nimetus loob Euroopa keskmisel tarbijal, kes on piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas, piisavalt otsese ja ühemõttelise seose selle nimetuse ja kaitstud päritolunimetuse vahel.**

Viimaseks leidis Euroopa Kohus, et määruses 1308/2013 ette nähtud „seoste tekitamine“ ei eelda kõlvatu konkurentsi olemasolu tuvastamist, kuna see õigusnorm näeb ette spetsiifilise eraldiseisva kaitse, mida kohaldatakse kõlvatut konkurentsi käsitlevatest liikmesriigi õigusnormidest sõltumatult.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-107/19: Dopravní podnik hl. m. Prahy (eelotsus – mõisted „tööaeg“ ja „puhkeaeg“)

Euroopa Kohtu otsus, 9. septembril 2021

Põhikohtuasja hageja XR töötab kostja Dopravní podnik hl. m. Prahy ettevõttes tuletõrjuna. Ta töötab vahetustega, mille hulka kuuluvad päevane vahetus ja öine vahetus, ning tema igapäevane tööaeg sisaldab kahte 30minutilise söögi- ja puhkepausi. Teatud kellaaegadel võis XR käia oma töökohast 200 meetri kaugusel tehase sööklas tingimusel, et tal on kaasas raadiotelefon, millega teda vajaduse korral teavitati, kui tuletõrjeauto tuli talle 2 minuti jooksul tehase söökla ette järele. Need vaheajad arvati XR-i töötaja hulka vaid siis, kui nende ajal tuli minna väljakutsele. XR nõudis kohtus nende vaheaegade arvamist, isegi kui neid ei katkestata, töötaja hulka. Kuna Tšehhi kohus leidis, et tingimused, milles XR-l tuli pause kasutada, võivad viia nende kvalifitseerimiseni „tööajaks“ direktiivi 2003/88 (töötaja korralduse teatavate aspektide kohta) tähenduses, palus ta Euroopa Kohtul sisuliselt selgitada, kas direktiivi tuleb tõlgendada nii, et töötajale tema igapäevasel tööajal antud vaheaeg, mille vältel ta peab olema vajaduse korral valmis 2 minuti jooksul väljakutsele minema, on „tööaeg“ või „puhkeaeg“, ning kas seda mõjutab väljakutsete juhuslikkus, ettenägematus või toimumise sagedus.

Euroopa Kohus tuletas kõigepealt meelde, et mõisted „tööaeg“ ja „puhkeaeg“ on teineteist välistavad. Töötaja valveperiood tuleb seega kvalifitseerida kas „tööajaks“ või „puhkeajaks“ direktiivi 2003/88 tähenduses, kuna direktiivis vahepealset kategooriat ette nähtud ei ole. Lisaks on mõisted „tööaeg“ ja „puhkeaeg“ liidu õiguse mõisted, mis tuleb määratleda vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele, lähtudes direktiivi 2003/88 ülesehitusest ja eesmärgist. Samuti tõi Euroopa Kohus konkreetsemalt valveperioodide puhul esile, et ajavahemik, mille jooksul töötaja tegelikult oma tööandja heaks ei tööta, ei ole tingimata „puhkeaeg“. Ta täpsustas, et mõistet „tööaeg“ iseloomustavate tunnuste olemasolu hindamisel on otsustavaks teguriks see, et töötajalt nõutakse viibimist töötaja määratud töökohas ning et ta on seal töötajale kättesaadav, et olla vajaduse korral kohe valmis oma tööülesannete täitmisele asumiseks. Seega järeldas Euroopa Kohus, et direktiivi 2003/88 tähenduses **kuulub „töötaja“ hulka töötajale tema igapäevasel tööajal antud vaheaeg, mille vältel ta peab olema vajaduse korral valmis 2 minuti jooksul väljakutsele minema**, kui kõigi asjasse puutuvate asjaolude igakülgsest hindamisest tuleneb, et sellele töötajale seatud **piirangud mõjutavad objektiivselt ja väga oluliselt tema võimalust sel ajavahemikul vabalt kasutada aega, mille kestel tema tööalaseid teeneid ei vajata, ja pühendada see aeg oma isiklikele huvidele**.

Kuivõrd kohtuasja saatis eelotsusetaotluse esitanud kohtule uue otsuse tegemiseks Tšehhi kõrgeim kohus, paluti Euroopa Kohtu anda hinnang ka küsimusele, kas liidu õiguse esimuse põhimõttega on vastuolus see, kui liikmesriigi kohus, kes teeb otsuse pärast seda, kui kõrgema astme kohus on tema otsuse tühistanud, on riigisisese menetlusõigusest tulenevalt seotud selle kõrgema astme kohtu õiguslike hinnangutega, kui need hinnangud ei ole liidu õigusega kooskõlas. Euroopa Kohus kordas väljakujunenud seisukohta, et **liidu õiguse esimuse põhimõtte kohaselt on liikmesriigi kohtul, kes on kutsutud oma pädevuse piires kohaldama liidu õigusnorme – juhul, kui riigisiseseid õigusnorme ei saa tõlgendada kooskõlas liidu õiguse nõuetega –, kohustus tagada liidu õigusnormide täielik õigusmõju, jättes vajaduse korral omal algatusel kohaldamata riigisisese õigusakti sätte, mis on vastuolus liidu õigusega**, isegi kui see säte on vastu võetud hiljem, ja sel kohtul ei ole vaja taotleda

või oodata niisuguse sätte eelnevat kõrvaldamist seadusandlike või muude põhiseaduslike vahenditega. Ta täpsustas veel, et liidu õiguse tõlgenduse täieliku õigusmõju tagamise nõue hõlmab **liikmesriigi kohtute kohustust vajaduse korral muuta väljakujunenud kohtupraktikat**, kui see põhineb riigisisese õiguse tõlgendusel, mis ei ole kooskõlas liidu õigusega. Seega leidis Euroopa Kohus, et **liidu õiguse esimuse põhimõttega on vastuolus, kui liikmesriigi kohus, kes teeb otsuse pärast seda, kui kõrgema astme kohus on tema otsuse tühistanud, on riigisisese menetlusõiguse kohaselt selle kõrgema astme kohtu õiguslike hinnangutega seotud, kui need hinnangud ei ole liidu õigusega kooskõlas.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-410/19: The Software Incubator (eelotsus – mõiste „kaupade müük“)

Euroopa Kohtu otsus, 16. septembril 2021

Põhikohtuasja kaebaja The Software Incubator sõlmis Computer Associatesiga lepingu, mille kohaselt kohustus ta võtma Computer Associatesi arvel ühendust potentsiaalsete klientidega Ühendkuningriigis ja Iirimaal, et reklaamida, turustada ja müüa viimati nimetatud äriühingule kuuluvat rakendusteenuse automatiseerimise tarkvara. Kuna Computer Associates ütles The Software Incubatoriga sõlmitud lepingu üles, esitas viimane Computer Associatesi vastu kahju hüvitamise hagi. Computer Associates ei nõustunud sellega, et tema suhe The Software Incubatoriga kvalifitseeriti kaubandusagendilepinguks, väites, et kliendile arvutitarkvara elektrooniliselt tarnimine koos selle tarkvara tähtajatu kasutuslitsentsi andmisega ei kujuta endast „kaupade müüki“ direktiivi 86/653 (FIEna tegutsevate kaubandusagentide tegevust käsitlevate õigusaktide ühtlustamise kohta) tähenduses. Eelotsusetaotluse esitanud kohus sooviski seetõttu sisuliselt teada, kas direktiivis kasutatud mõistet „kaupade müük“ tuleb tõlgendada nii, et see võib hõlmata ka kliendile tasu eest arvutitarkvara elektrooniliselt tarnimist, kui sellega koos antakse kliendile ka selle tarkvara tähtajatu kasutuslitsents.

Kõigepealt tuletas Euroopa Kohus meelde, et mõistet „kaupade müük“ tuleb kogu Euroopa Liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt, arvestades liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudeid seoses võrdsuse põhimõttega. See mõiste on seega liidu õiguse autonoomne mõiste, mille ulatust ei saa kindlaks määrata liikmesriikide õiguses tuntud mõistete või riigi tasandil käibivate liigituste alusel. Analüüsides kauba mõistet, leidis Euroopa Kohus, et **tarkvara saab kvalifitseerida „kaubaks“ sõltumatult asjaolust, kas see tarnitakse füüsilisel andmekandjal või elektrooniliselt allalaadimise teel**. Mis puudutab mõistet „kaupade müük“, siis järeldas Euroopa Kohus, et **arvutiprogrammi koopia allalaadimise teel kättesaadavaks tegemine ja sellega seotud sellise kasutuslitsentsi lepingu sõlmimine**, mille tulemusel saavad kliendid kasutada seda koopiat tähtajatu ning sellise tasu eest, mille eesmärk on võimaldada autoriõiguse omanikul saada talle kuuluva teose koopia majanduslikule väärtusele vastavat tasu, **toob kaasa asjaomase koopia omandiõiguse ülemineku**. Sellest tulenevalt leidis Euroopa Kohus, et direktiivis 86/653 kasutatud

mõiste „kaupade müük“ võib hõlmata ka kliendile tasu eest arvutitarkvara elektrooniliselt tarnimist, kui sellega koos antakse kliendile ka selle tarkvara tähtajatu kasutuslitsents.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-285/20: Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (eelotsus – töötushüvitis)

Euroopa Kohtu otsus, 30. septembril 2021

Põhikohtuasja kaebaja elas ja töötas Saksamaal. Alates oktoobrist 2015 oli ta haiguspuhkusel ja sai Saksamaal haigushüvitist kuni aprillini 2016, mil Saksamaa luges ta taas töövõimeliseks ja lõpetas haigushüvitise maksmise. Alates sellest on ta töötu. Vahepeal aga kolis ta Madalmaadesse oma venna juurde elama, kus ta taotles töötushüvitist pärast haigushüvitise maksmise lõpetamist. Madalmaade asutused keeldusid talle töötushüvitist maksmast pädevuse puudumisel, leides, et pädev liikmesriik on Saksamaa kui viimane töökohariik. Madalmaade kohus küsis seetõttu, kas määrus 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) on kohaldatav olukorras, kus asjaomane isik elas enne seda, kui ta oli täielikult töötu, muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik ega töötanud tegelikult, vaid oli haiguspuhkusel ja sai pädevalt liikmesriigilt haigushüvitisi. Lisaks küsis kohus, kas nimetatud määruse kohaldamisel on asjakohased ka põhjused (sh perekondlikud), mille tõttu isik asus elama muusse liikmesriiki kui pädev liikmesriik.

Kõigepealt meenutas Euroopa Kohus, et määruse 883/2004 kohaselt peab täielikult töötu isik, kes oma viimase töötamise või FIEna tegutsemise ajal elas muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik ja kes elab jätkuvalt samas liikmesriigis või naaseb sellesse, olema täielikult kättesaadav elukohajärgse liikmesriigi tööhõivetalitusele. Töötu isik saab hüvitisi kooskõlas elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidega, nagu oleks neid tema suhtes kohaldatud tema viimase töötamise või FIEna tegutsemise ajal, ja hüvitisi maksab elukohajärgne asutus.

Seejärel leidis kohus, et mõiste „töötamine“ on selle määruse tähenduses kui „tegevus või samaväärne olukord, mida sellena käsitletakse vastavalt selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusalastele õigusaktidele, kus selline tegevus või samaväärne olukord esineb“. **Seega olukorda, kus isik tegelikult ei tööta pädevas liikmesriigis, vaid on haiguspuhkusel ja saab haigushüvitisi, võib pidada võrreldavaks õiguslikuks olukorraks sellega, kui isik töötab ja kuulub seetõttu määruse kohaldamisalasse. Seda siiski tingimusel, et pädeva liikmesriigi riigisisese õiguse kohaselt on haigushüvitiste saamine võrdsustatud töötamisega.**

Teisele küsimusele vastas Euroopa Kohus, et põhjusi, sh perekondlikke põhjusi, mille tõttu isik asus elama muusse liikmesriiki kui pädev liikmesriik, ei saa arvesse võtta. Sellise põhjusega arvestamist ei ilmne ei määruse vastava artikli sõnastusest ega eesmärgist, milleks on luua töötutele, kes elavad muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, uue töökoha leidmiseks kõige soodsamad tingimused. Kui seda saaks tõlgendada nii, et sätet kohaldatakse ainult isikute suhtes, kes on viinud oma elukoha üle teatud põhjustel, muudaks see asjaomaste isikute jaoks töökoha otsimise raskemaks elukohaliikmesriigis, kus nende suhtes eeldatavasti kohaldatakse uue töökoha leidmiseks kõige soodsamaid tingimusi, eriti kuna sellisel elukoha üleviimisel on tavaliselt mitu põhjust.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).